

TARTUNTATAUTILAIN 58 D §:N MUKAINEN PÄÄTÖS PIRKANMAAN SAIRAAHOITOPIIRIN KUNTIEN JA PUNKALAITUMEN KUNNAN ALUEELLE

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto antoi 12.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (COVID-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on tehnyt viimeksi 21.1.2022 Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueelle tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen tilojen käytön järjestämistä koskevan rajoituspäätöksen (LSSAVI/1152/2022). Päätös on voimassa 22.1. - 19.2.2022.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

LÄNSI- JA SISÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTO

Postiosoite: PL 5, 13035 AVI | Käyntiosoite: Wolffintie 35, Vaasa

puh. 0295 018 450
kirjaamo.lansi@avi.fi
www.avi.fi

Jyväskylän toimipaikka
Hannikaisenkatu 47

Tampereen toimipaikka
Yliopistonkatu 38

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto velvoittaa tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin nojalla 58 d §:n 4 momentissa tarkoitettuja toimijoita järjestämään 3 momentissa tarkoitettujen yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käytön Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueilla siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä.

Toimija voi toteuttaa veloitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla.

Tässä päätöksessä tarkoitettuja yleisölle avoimia tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat:

- 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun;**
- 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohtana;**
- 3) tilat, joita käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.**

Edellä 3 kohdassa tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan tiloja, joissa harjoitetaan jäljempänä 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2–6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;**
- 2) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;**
- 3) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;**
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;**
- 5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;**
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.**

Määräys velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tai Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetut ravitsemistoiminnan harjoittajat;**
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;**
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;**
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;**

5) julkisoikeudelliset laitokset.

Tämä määräys ei koske oppilaitosten toimintaa, varhaiskasvatusta, ammattiurheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Määräys on voimassa ajalla 20.2. - 28.2.2022.

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Lailla tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (1221/2021) lisätään lakiin väliaikaisesti muun muassa 58 a – 58 m ja 59 a – 59 c §. Edellä mainitut pykälät ovat voimassa 1.1.2022 – 30.6.2022.

Tartuntatautilain 58 c §:n 1 momentin mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana, hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan on covid-19- epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että:

- 1) asiakkaille ja osallistujille on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- 2) asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja
- 3) tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan 3 momentissa säädetyn toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Pykälän 3 momentissa säädetään niistä toimijoista, joita edellä 58 c §:ssä säädettyt velvollisuudet koskevat. Pykälän 4–5 momenttien mukaan 1 momentissa säädettyt velvollisuudet eivät kuitenkaan koske yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa eivätkä ne saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Kyseisen pykälän 7 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käsien puhdistamismahdollisuuden järjestämisestä, asiakkaille ja osallistujille annettavien toimintaohjeiden antamisesta sekä tilojen ja pintojen puhdistamisesta.

Tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin mukaan, jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentissa tarkoitettuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä. Päätöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Kyseisen pykälän 3 momentissa säädetään, että yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun edellä 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun, 2) alueellisesti ja toiminnallisesti

rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohtana sekä 3) tilat, joita käytetään tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan niiden asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Kyseisen pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettut ravitsemistoiminnan harjoittajat;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Kyseisen pykälän 5–6 momenttien mukaan 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattiurheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan eikä se saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Kyseisen pykälän 7 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua päätöksen saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2–6 kohdassa tarkoitettua hui- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;

- 2) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssipaidat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Tartuntatautilain 58 h §:n 1 momentin mukaan, jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on tehnyt 58 d §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen, asiakkaille tai osallistujille tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan ja niitä toiminnassaan käyttävän toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa päätöksessä asetetut velvollisuudet ja rajoitukset.

Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan suunnitelma on pyynnöstä esitettävä kunnalle tai aluehallintovirastolle. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä tilassa asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien nähtävillä.

Kyseisen pykälän 4 momentissa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetun suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta.

Tartuntatautilain 58 i §:n 1 momentin mukaan EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen laboratoriovarmistetun covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.

Tartuntatautilain 58 i §:n 2 momentin mukaan jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvilta yleisötilaisuuteen tai kyseiseen tilaan sen koko aukioloaikana pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja

anniskeluaikarajoitukset taikka 58 tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisedellytyksellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.

Tartuntatautilain 58 i §:n 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettua todistuksen esittämistä saa 2 momentissa tarkoitettulla tavalla edellyttää seuraaviin tiloihin pääsyn ehtona:

- 1) yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat;
- 2) ravitsemisliikkeet;
- 3) kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat;
- 4) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä tai läheisyydessä olevat pukuhuonetilat;
- 5) tanssipaidat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 6) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 7) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 8) museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat.

Saman pykälän 4 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on kirjattava 58 h §:ssä tarkoitettuun suunnitelmaan tieto siitä, että se edellyttää 1 momentissa tarkoitettua todistuksen esittämistä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta.

Saman pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 3 momentissa säädetyistä poiketen 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätyt sekä 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja 1 momentissa tarkoitettua todistuksen esittämistä. Asetuksen antamisen edellytyksenä

on, että covid-19-rokotusohjelman vaikuttavuuden yllättävän ja merkittävän heikentymisen vuoksi on ilmeistä, ettei pelkkä 1 momentissa säädetty todistuksen esittämisedellytys estä riittävällä tavalla covid-19-taudin leviämistä, ja että se on taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi joko valtakunnallisesti tai tietyllä alueella välttämätöntä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on viipymättä ilmoitettava valtioneuvostolle, jos se katsoo, että mainittu tilanne tai sen perusteltu uhka on olemassa. Valtioneuvoston asetus saa olla voimassa enintään yhden kuukauden kerrallaan. Valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetty edellytykset eivät enää täyty.

Lain esityöt

Hallituksen esityksen (HE 245/2020) 58 d §:ää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan aluehallintoviraston ja kunnan harkintapohja määräytyy THL:n tuottaman tiedon ja ohjeistuksen mukaisesti ottaen huomioon myös sairaanhoitopiirin tuottama tarkempi aluekuva ja alueen muut toimenpiteet. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Esityksen mukaan koronavirustartuntojen leviämisen estämisen lisäksi sääntelyn tavoitteena olisi toteuttaa elinkeinonharjoittajan näkökulmasta hallinto-oikeudellista lievimmän haitan periaatetta siten, että elinkeinonharjoittajille enemmän velvoitteita asettavat keinot olisi porrastettu ja toimintaan eniten puuttuvat toimet olisivat aina viimesijaisia.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 1/2021 vp) korostanut, että ehdotetut toimenpiteet toteutetaan tautitilanteen mukaan asteittain laajentaen rajoituksia, jos esimerkiksi ehdotetun 58 c §:n mukaiset lakisääteiset perusrajoitukset osoittautuvat riittämättömiksi.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta (HE 118/2021) todetaan, että merkittäväillä tautiryppäillä tarkoitettaisiin sellaisia tilanteita, joissa tartuntaketjuja ei pystyittäisi luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttaisivat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Edellä mainittua hallituksen esitystä koskevassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä (StVM 21/2021) todetaan, että

valiokunta kiinnittää huomiota lähikontaktin määritelmän poiston johdosta ilmenevään tulkinnanvaraisuuteen liittyvään huoleen ja toteaa, että esityksen perusteluissa annetaan laintulkintaa varsin voimakkaasti ohjaavaa merkityssisältöä muutetulle 58 d §:lle. Hallituksen esityksen mukaan (s. 11) "momentin poistamisen tarkoituksena olisi muuttaa lähikontaktin määritelmä tarkoittamaan termin sanamuodon mukaista tulkintaa. Lähikontaktilla tarkoitettaisiin fyysisen kosketuksen lisäksi ainoastaan hyvin lähekkäistä oleskelua esimerkiksi ruuhkaisissa jonotustilanteissa." Valiokunta toteaa, että perustelujen sanamuoto antaa lähikontaktille varsin kapean merkityssisällön ja siten rajaa säännöksen soveltamisessa käytettävää harkintavaltaa suppean lähikontaktin tulkintaan. Hallituksen esityksen kirjauksen perusteella lähikontaktin määrittelyn voidaan katsoa kaventuvan fyysisen kontaktin lisäksi aiemmasta kahden metrin etäisyydestä ainoastaan hyvin lähekkäiseen oleskeluun, jonka voidaan katsoa olevan luonteeltaan samankaltaista kuin esimerkkinä mainitut ruuhkaiset jonotustilanteet.

Valtakunnallinen ohjaus

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan uusi koronavirus (SARS-CoV2) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii tai aivastaa. Lähikontaktissa korona voi tarttua myös kosketuksen välityksellä, jos sairastunut on esimerkiksi yskinyt käsiinsä ja on sen jälkeen koskenut toiseen ihmiseen. Virus voi tarttua myös kosketuksen kautta pinnoilta, joille on hiljattain päätynyt sairastuneen hengitystie-eritteitä.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on 13.10, 11.11. ja 1.12.2021 antanut ohjauskirjeet uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman soveltamisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjauskirjeessä "Hätäjarrumekanismin käyttöönotosta" 22.12.2021 todetaan, että epidemia on olennaisesti heikentynyt useiden viikkojen ajan. Erityisesti rokottamattomilla nuorilla ja aikuisilla koronavirustapausten ilmaantuvuus on ennennäkemättömän korkea. Epidemiatilanteen yllättävää ja erittäin vakavaa heikkenemistä varten on valmisteltu poikkihallinnollisesti valtakunnallisesti hätäjarrumekanismi. Uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaan hätäjarrun käyttöönoton harkinnan käynnistää epidemiologinen tai lääketieteellinen tilanne, jota ei ole pystytty riittävästi hallitsemaan alueellisin ja paikallisin toimin. Mekanismi olisi otettava käyttöön, mikäli epidemiatilanne uhkasi merkittävästi väestön terveyttä ja hyvinvointia,

palvelujärjestelmän toiminta- ja kantokyky olisi vakavasti uhattuna, ja sekä sairaala- että tehohoito uhkaavat ylikuormittua, tai rokotusohjelman vaikuttavuus olisi ennakoarviota merkittävästi huonompi ja epidemiatilanne alkaisi sen seurauksena merkittävästi uudelleen vaikeutua.

Ohjauskirjeen mukaan rokotuskattavuuden saavutettua kohdeväestössä ennalta asetetun 80 % tavoitetason kävi ilmeiseksi, että samaan aikaan lisääntyneet kontaktit ja rajoituksista luopuminen loivat kierteen, jossa tartunnat levisivät erittäin laajasti ja nopeasti rokottamattomien keskuudessa. Rokotusten kohderyhmien laajentamisella, testauksen lisäämisellä ja riskiperusteisesti kohdennetuilla sekä ns. koronapassin avulla suunnatuilla rajoitustoimenpiteillä ei riittävästi ole pystytty tätä kehitystä estämään. Kun samaan aikaan kahden rokotuksen antama suojateho alkoi hiipua, tartuntoja on alkanut esiintyä myös ensiksi rokotetuilla riskiryhmillä. Sairaalahoidon tarve ja epidemian torjuntatoimien perusterveydenhuollolle aiheuttama kuormitus on lisääntynyt merkittävästi ja jatkuvasti, aiheuttaen myös hoidon saatavuuden tai oikea-aikaisuuden huomionarvoista heikentymistä muissa terveyspalveluissa. Välillisten vaikutustensa kautta tartuntojen leviäminen voi jatkossa vaikuttaa merkittävästikin myös ihmisten osallistumis- ja toimintamahdollisuuksiin ja siten vaikeuttaa tavoitteeksi asetettua yhteiskunnan auki pitämistä. Ilmaantuneen uuden omikron -virusmuunnoksen merkitystä tälle kehitykselle ei vielä tarkemmin tunneta, mutta tieto asiasta lisääntyy erittäin nopeasti kansainvälisten kokemusten ja tilannekuvan seurannan avulla. Tilanne edellyttää lisätoimia tartuntojen vähentämiseksi ja epidemian hillitsemiseksi.

Ohjauskirjeen mukaan lisätoimien käyttöönoton keskeiset tavoitteet ovat:

1. Suojata väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä erityisesti riskiryhmiä vakavalta koronavirusinfektiolta
2. Turvata sote-palvelujärjestelmän toimintakyky ja erityisesti teho- ja erikoissairaalahoidon vuodeosastojen kapasiteetti
3. Mahdollistaa rokotusohjelman toteuttamisella (1., 2. ja 3. annokset) laajempi väestösuoja sekä infektioita että vakavia tautimuotoja vastaan

Ohjauksen mukaan lisätoimenpiteiden kattavalla käytöllä pyritään siis hillitsemään epidemiaa ja turvaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kantokykyä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa. Mekanismiin sisältyvien toimenpiteiden käyttöönotolla tavoitellaan kontaktien tehokasta vähenemistä määrääjäksi pahimmilla epidemia-alueilla. Rajoitustoimien ajallisessa ja alueellisessa

kohdentamisessa pääsääntönä tulee olla ainakin sairaanhoitopiiritasoinen arviointi ja päätöksenteko sekä epidemiatilanteen kannalta varmistetusti tehokas rajoitustoimien ajallinen kesto. Joidenkin toimenpiteiden toteuttaminen erityisvastuualuetasoisesti voi olla tarpeen, mikäli toimien perusteena osaltaan on erikoissairaanhoidon kapasiteetin turvaaminen. Toimenpiteiden kohdentamisen perusteena ja tukena käytetään leviämisalueen määritelmää.

Ministeriö ohjaa, että epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön muun muassa seuraavia toimenpiteitä:

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisin päätöksin ja niiden täyden soveltamisalan mukaisesti yleisötilaisuuksien järjestämistä ja tilojen käyttöä, kohdistuen myös matalan riskin tilaisuuksiin, tiloihin ja toimintoihin,
- rajoitetaan edellytysten täytyessä korkean ja kohtalaisen riskin yleisötilaisuuksien järjestämistä kieltämällä niiden järjestäminen kokonaan tartuntatautilain 58 §:n mukaisin päätöksin ja
- rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen tilojen käyttöä kokonaan erityisesti korkean ja kohtalaisen riskin tilojen osalta.

Ministeriön ohjaus ei ole oikeudellisesti sitovaa, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti. Laissa erikseen säädettyjä soveltamisedellytyksiä tulee aina noudattaa. Päätösharkinnassa ja päätöksenteossa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuuden periaate siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet kohdistuisivat ensisijaisesti aikuisiin ja vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja.

STM:n mukaan rajoituksia on arvioitava epidemiologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vaikutuskokonaisuuden kautta. Välttämättömyys tarkoittaa sitä, että asetettua tarkoitusta ja tavoitetta ei voida saavuttaa ilman kyseisen rajoitustoimenpiteen käyttöä osana toimenpidekokonaisuutta. Suhteellisuusperiaate tarkoittaa sitä, että toimien ja toimenpidekokonaisuuksien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden, ja siten rajoituksilla perusoikeuksien turvaamiseksi saavutettavien kokonaishyötyjen tulee olla suurempia kuin niiden negatiiviset vaikutukset muiden oikeuksien toteutumiseen. Tavoitetaso, joka tämän tarkoituksen toteutumiseksi asetetaan, on osin perusoikeuksien turvaamisvelvoitteen ja muun lainsäädännön asettamaa

oikeudellista harkintaa, osin arvoperusteista valintaa, joita molempia ohjaa vaikutusarvioinnin kautta saatava tieto.

Ohjauskirjeen mukaan, kun epidemiatilanne on merkittävästi uudelleen vaikeutunut tavalla, joka olennaisesti lisää riskiä hallitsemattomalle väestöleviämiselle, hyvinvointipalvelutarpeen merkittäväälle kasvamiselle ja henkien ja terveyden vaarantumiselle, on otettava käyttöön toimintatapa, jolla aiemmin käytössä olleen kaltainen alueellisesti ja valtakunnallisesti laajempi rajoitusmahdollisuus voidaan toteuttaa. Tällöin suojattavien oikeushyvien painopiste muuttuu ja palautuu laaja-alaiseen pandemiantorjuntaan. Olennaista tässäkin suhteessa on tieto tartunnan aiheuttamista riskeistä suojattavalle kohderyhmälle samoin kuin tieto suojatoimenpiteiden vaikutuksista. Tämä vaikuttaa niin siihen, millä painolla perusoikeuksien turvaaminen edellyttää näiden ryhmien suojaamista, kuin siihen, millä keinovalikoimalla heitä suojataan. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös sanottujen väestöryhmien kokonaisuhyvinvointiin ja muiden perusoikeuksien toteutumiseen. On huomattava, että suojattavaan väestöön kuuluu haavoittuvia väestöryhmiä ja henkilöitä, joiden hyvinvoinnin suojaamiseen on korostettu oikeudellinen velvollisuus (lapsen oikeuksien sopimus, vammaisyleissopimus).

Ohjauksessa todetaan, että oikeudella henkeen ja terveyteen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin on perusoikeusjärjestelmässämme erittäin vahva asema. Oikein ajoitetuilla ja tehokkailla toimilla voidaan myös lyhentää ja rajoittaa pitkäaikaisemmaksi muodostuvien rajoitusten tarvetta. Alueellisessa päätöksenteossa rajoitusten kohdentamista on kohteittain arvioitava sen suhteen, missä määrin rajoituksen ajallisella ja muulla kohdentamisella haittavaikutuksia voidaan hillitä, ja missä määrin kohdennusta on tehtävä sen varmistamiseksi, etteivät haitat ylitä hyötyjä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on ohjauskirjeellään Hätäjarrumekanismen tehostetoimenpiteet 11.1.2022 muuttanut kunnille, kuntayhtymille ja aluehallintovirastoille 22.12.2021 antamia ohjauksellisia suosituksia yleisötilaisuuksien sekä asiakas- ja osallistujatilojen osalta.

Ministeriö ohjaa, että kaikilla epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön seuraavia hätäjarrumekanismen tehostetoimenpiteitä:

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä yleisötilaisuuksien järjestämistä kaikissa riskiluokissa kieltämällä niiden järjestäminen kokonaan tartuntatautilain (1227/2016) 58 §:n mukaisin päätöksin. Siltä osin, kun

ulkotiloissa järjestettäviä yleisötilaisuuksia on välttämätöntä rajoittaa, harkinnassa kehoitetaan ministeriön 3.1.2022 antaman ohjauskirjeen (VN/21/2022) mukaisesti kuitenkin ottamaan huomioon mahdollisuudet ehkäistä tartuntariskiä osallistujien sijoittumista koskevilla velvoitteilla. Vallitsevassa tilanteessa on syytä arvioida, voidaanko esimerkiksi lähikontaktin välttämistä koskevien velvoitteiden asettamisella riittävästi ehkäistä tartuntariskiä.

- Rajoitetaan edellytysten täyttyessä tartuntatautilain (1221/2021) 58 g §:ssä tarkoitettujen tilojen käyttöä kokonaan kaikissa riskiluokissa.
- Arvioidaan välttämätön tarve ja annetaan sen mukaiset ilmoitukset matkustajamäärien rajoittamisesta henkilöliikenteessä tartuntatautilain (1221/2021) 58 f §:n mukaisesti.

Epidemiatilanteen vaikeusasteen johdosta tartuntatautiviranomaisia ohjataan ja suositellaan arvioimaan ja ottamaan arvion mukaisesti käyttöön myös lasten ja nuorten harrastustoimintaan kohdistuvat em. rajoitukset sisätiloissa. Arvioinnissa pyydetään ottamaan huomioon kuitenkin se, että lapsiin ja nuoriin kohdistuvien rajoitusten tulisi aina olla viimesijaisia. Muilta osin ministeriön 22.12.2021 antamat ohjaukselliset suositukset ovat voimassa.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjauskirjeessä 28.1.2022 Hätäjarrumekanismiin liittyvien toimenpiteiden jatkaminen todetaan, että epidemia on edelleen jatkanut kasvuaan koko maassa ja tartuntamäärät ovat nousseet nopeasti. Tarkkaa tietoa tartuntamääristä ei kuitenkaan tässä epidemiatilanteessa ole saatavilla. Epidemian torjuntatoimien aiheuttama kuormitus on jatkunut perusterveydenhuollossa suurena ja aiheuttanut monissa perusterveydenhuollon palveluissa heikentymistä ja hoitoon pääsyn viivettä. Eteläisessä Suomessa kuitenkin vaikein kuormitustilanne näyttää hieman helpottaneen. Myös erikoissairaanhoidossa hoidettavana olevien potilaiden määrä on yleisesti ottaen ollut suuri, mutta on viimeisen kahden viikon aikana ollut laskussa.

Omikronmuunnos on muodostumassa tai muodostunut valtavirukseksi jo valtaosalla alueista. Tartuntoja havaitaan paljon myös rokotetuilla henkilöillä, mutta rokotettujen sairaalahoidot eivät ole lisääntyneet läheskään samassa määrin. Rokotteet suojaavat edelleen hyvin vakavalta koronasairaudelta, ja rokottamattomuus on yhä tehohoitoa vaativan koronasairauden suurin riskitekijä. Sairaalakapasiteetin turvaamiseksi on tärkeää, että etenkin 60 vuotta täyttäneiden ja riskiryhmiin kuuluvien henkilöiden kolmannet rokoteannokset saadaan toteutettua mahdollisimman nopeasti. Tartuntojen suuren määrän vuoksi on edelleen jatkettava useita hätäjarrumekanismiin liittyviä toimenpiteitä, jotta

rokotusten toteuttamiselle ja rokotussuojan vahvistamiselle saadaan aikaa ja palvelujärjestelmän kantokyky saadaan turvattua.

Ministeriö suosittelee, että alueellisen tilanteen niin salliessa toimenpiteissä palataan riskiperusteiseen kohdentamiseen tilojen ja tilaisuuksien rajoituksissa. Ministeriö ohjaa ja suosittelee, että kaikilla epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön

seuraavia toimenpiteitä. Ministeriö suosittelee toimenpiteitä 15.2.2022 saakka.

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä kohtalaisen ja korkean riskin sisätiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien järjestämistä kieltämällä niiden järjestäminen kokonaan tartuntatautilain 58 §:n mukaisin päätöksin. Siltä osin, kuin ulkotiloissa järjestettäviä yleisötilaisuuksia on välttämätöntä rajoittaa, harkinnassa kehoitetaan ministeriön 3.1.2022 antaman ohjauksen (VN/21/2022) mukaisesti kuitenkin ottamaan huomioon mahdollisuudet ehkäistä tartuntariskiä osallistujien sijoittumista koskevilla velvoitteilla. Vallitsevassa tilanteessa on syytä arvioida, voidaanko esimerkiksi lähikontaktin välttämistä koskevien velvoitteiden asettamisella riittävästi ehkäistä tartuntariskiä. Ministeriö suosittelee harkitsemaan luopumista mahdollisesti voimassa olevista kieltorajoituksista, jotka ovat kohdistuneet matalan riskin yleisötilaisuuksiin. Täyskieltoa lievempiä yleisötilaisuusrajoituksia suositellaan asetettavaksi matalan riskin tilaisuuksiin vain, jos se on alueellisen epidemiatilanteen kannalta ehdottoman välttämätöntä. Ensisijaisesti suositellaan käytettäväksi sellaisia tartuntojen leviämistä ehkäiseviä toimia, jotka tosiasiallisesti mahdollistavat matalan riskin toimintojen jatkuvuuden.

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen kohtalaisen ja korkean riskin tilojen käyttöä kokonaan. Ministeriö suosittelee harkitsemaan luopumista mahdollisesti voimassa olevista kieltorajoituksista, jotka ovat kohdistuneet matalan riskin tiloihin.

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 d §:n mukaisin päätöksin tilojen käyttöä kaikissa riskiluokissa. Matalan riskin tilojen käyttöä suositellaan rajoitettavaksi kuitenkin vain, jos se on alueellisen epidemiatilanteen kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Ministeriön ohjaus ei ole oikeudellisesti sitovaa, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti. Laissa erikseen säädettyjä soveltamisedellytyksiä tulee aina noudattaa. Kansallisessa ohjauksessa arvioituihin riskiolosuhteisiin ja valtakunnallisten suositusten toimeenpanoon vaikuttaa myös yleinen epidemiatilanne, joka voi vaihdella paikallisesti ja alueellisesti, joten niitä on tulkittava ja sovellettava

ajantasainen infektiopaine sekä palvelujärjestelmän kuormitus huomioon ottaen. Toimenpiteiden tavoitteena on kontaktien tehokas väheneminen määrääjäksi pahimmilla epidemia-alueilla ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kantokyvyn turvaaminen. Toimenpiteillä pyritään voimassa olevan lainsäädännön puitteissa hillitsemään epidemiaa ja suojaamaan väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä erityisesti riskiryhmiä vakavalta koronavirusinfektioilta.

Päätösharkinnassa ja päätöksenteossa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuuden periaate siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet kohdistuisivat ensisijaisesti aikuisiin ja vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja. Rajoituksia on arvioitava epidemiologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vaikutuskokonaisuuden kautta, kiinnittäen erityistä huomiota rajoitusten perusoikeusvaikutuksiin. Alueellisessa päätöksenteossa rajoitusten kohdentamista on kohteittain arvioitava sen suhteen, missä määrin rajoituksen ajallisella ja muulla kohdentamisella haittavaikutuksia voidaan hillitä, ja missä määrin kohdennusta on tehtävä sen varmistamiseksi, etteivät haitat ylitä hyötyjä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 9.2.2022 antanut ohjauskirjeen Alueellisina epidemian torjuntatoimenpiteinä käytettävien rajoitusten harkinta talvella 2022. Kirjeessään ministeriö toteaa, että se on arvioinut tilannetta kansallisella tasolla ja suosittelee, että alueellisessa tilanteessa harkitaan epidemian torjuntatoimina käytettävien rajoitusten purkamista. Ministeriö suosittelee, että alueilla tehdään kokonaisharkinta käytössä olevien rajoitustoimenpiteiden ja epidemian torjuntatoimina käytettävien suositusten purkamisesta 14.2.2022 mennessä. Harkinnassa on erityisesti syytä arvioida, ovatko yleisötilaisuuksiin tartuntatautilain 58 §:n mukaisesti kohdistuvat rajoitukset sekä esimerkiksi harrastustoiminnassa käytettäviin tiloihin kohdistuvat rajoitukset eri riskiluokissa alueellisen tilanteen mukaan välttämättömiä ja oikeasuhtaisia, ja onko niistä mahdollista luopua.

Ministeriön näkemyksen mukaan tämä kokonaisharkinta edellyttää korostettua vaikutusarviointia sen suhteen, millaisia epidemiologisia ja lääketieteellisiä sekä palvelujärjestelmän kuormitukseen liittyviä hyötyjä toimenpiteillä on saavutettavissa, ja toisaalta millaisia taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä negatiivisia vaikutuksia pitkäaikaisemmiksi muodostuvat rajoitukset voivat aiheuttaa. Mikäli arviointi osoittaa, että

toimenpiteillä saavutettavat hyödyt eivät ole suhteessa mahdollisiin haittoihin, tulee rajoituksia purkaa.

Mikäli rajoitustoimenpiteet ovat edelleen välttämättömiä, niiden tulisi olla ajallisesti, alueellisesti ja kohteisiin liittyen olla mahdollisimman rajattuja. Tämä mahdollistaa taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin kohdistuvien kielteisten vaikutusten jäämisen vaikutuksiltaan mahdollisimman pieniksi ja toimialojen yhdenvertaisuutta mahdollisimman vähän loukkaaviksi. Mahdollisten rajoitusten tulisi kohdella eri aloja tartuntojen vaikeasti hallittavan leviämisen ja vakavien seuraamusten riskiin nähden mahdollisimman yhdenvertaisesti. Näissä tilanteissa ministeriö suosittelee, että alueilla harkitaan ja arvioidaan mahdollisuudet rajoitusten asteittaiseen hallittuun purkamiseen.

Mahdollisessa asteittäisessä purkamisessa on syytä ensimmäiseksi tarkastella mahdollisuuksia purkaa ainakin matalariskiseen toimintaan kohdistuvat voimakkaimmat rajoitukset, joilla tilaisuuksia on kielletty ja tiloja suljettu kokonaan. Samalla on harkittava, edellyttääkö alueellinen tilanne edelleen matalan riskin tilaisuuksien ja toimintojen lievempiä rajoituksia ja rajoittamaan pyrkiviä suosituksia. Toinen tarkasteltava kokonaisuus on korkean ja kohtalaisen riskin tilaisuuksiin ja toimintaan kohdistuvat täyskiellot ja matalan riskin toimintaan mahdollisesti kohdistuvat lievemmat rajoitukset, ja mahdollisuus vastaavasti luopua niistä. Edelleen kolmanneksi voidaan arvioida ja tarkistaa mahdollisuus luopua myös korkea ja kohtalaisen riskin tilaisuuksiin ja toimintoihin kohdistuvista lievemmistä rajoituksista.

Ministeriö kehottaa erityisesti huomioimaan, että kansallisessa ohjauksessa arvioituihin riskiolosuhteisiin ja valtakunnallisten suositusten toimeenpanoon vaikuttaa myös yleinen epidemiatilanne, joka voi vaihdella paikallisesti ja alueellisesti, joten niitä on tulkittava ja sovellettava ajantasainen infektiopaine sekä palvelujärjestelmän kuormitus huomioon ottaen. Vastaava vaikutus on alueellisilla muilla vaikutuksilla, joten viranomaisten yhteinen monialainen vaikutusarviointi korostuu.

Alueellisesti ja paikallisesti tulee edelleen ryhtyä kohdennettuihin tehostettuihin toimenpiteisiin, mikäli paikallisella tai alueellisella tasolla syntyy tai uhkaa syntyä tautirypäs, jossa taudin leviäminen väestöryhmien keskuudessa muodostaa ilmeisen ja vakavan riskin sille alttiiden ihmisten terveydelle ja kokonaisyhyvinvoinnille. Ensisijaisesti suositellaan käytettäväksi näissä tapauksissa sellaisia tartuntojen leviämistä ehkäiseviä toimia, jotka mahdollistavat eri alojen toimintojen jatkuvuuden.

Päätöksissä kuvataan kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ennen päätöksentekoa tulee arvioida toimenpiteen epidemiologiset, lääketieteelliset, terveydelliset, sosiaaliset, sivistykselliset, ja taloudelliset vaikutukset, samoin kuin muut vaikutukset ihmisten asemaan ja toimintaan yhteiskunnassa, vaikutukset heidän perusoikeuksiensa toteutumiseen ja yhteiskunnan palveluiden saatavuuteen, vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja työelämään sekä erityisesti lapsivaikutukset. Tarve on arvioida myös yrityksille ja muille yhteisöille aiheutuvia vaikutuksia.

Alueellisessa päätöksenteossa rajoitusten ajallisia ja kohdentamiseen liittyviä haittavaikutuksia tulee arvioida, jotta haitat eivät ylitä hyötyjä. Tällöin tulee huomioida lasten ja nuorten edun ensisijaisuuden periaate. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja. Päätösten vaikuttavuutta ja muita vaikutuksia on tarkkaan seurattava, samoin kuin tietoa tilanteen kehittymisestä ja uutta tietoa virusmuunnosten ominaisuuksista ja vaikutuksista.

Valtakunnallinen epidemiatilanne

Koronaepidemian valtakunnallinen tilannekuva päivitetään viikoittain Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) verkkosivuille. THL:n laaja seurantaraportti julkaistaan Hybridistrategian seurantaraportit - verkkosivuilla joka toinen viikko torstaisin.

STM – THL tiedotteen 17.2.2022 mukaan koronaepidemia on tasaantunut parin viimeisen viikon aikana. Sairaalahoitoon tarve on pysynyt tasaisen korkealla tasolla ja tehohoidon kuormitus samalla tasolla kuin viime viikolla. Kolmansien rokoteannosten ottamista suositellaan kaikille 18 vuotta täyttäneille, mutta erityisen tärkeää se on riskiryhmille ja 60 vuotta täyttäneille. Rajoitusten keventyessä korostuvat ihmisten omaehtoiset toimet tartuntojen leviämisen estämiseksi.

Erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla oli 16.2. yhteensä 359 potilasta, hieman enemmän kuin viikko sitten. Teho-osastoilla oli 16.2. yhteensä 30 potilasta, yhtä monta kuin viikko sitten. Viikolla 6 teho-osastoille tuli 32 uutta covid-19-potilasta, kun edellisellä viikolla vastaava luku oli 29. Erikoissairaanhoidossa tavanomaisilla vuodeosastoilla olevista koronapotilaista arviolta 28 prosenttia oli sairaalassa ensisijaisesti muun syyn takia. Teho-osastojen koronapotilaista tämä osuus oli 27 prosenttia. Osuudet ovat jonkin verran kasvaneet viime viikosta.

Epidemian kasvun arviointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Arvioitu tehollinen tartuttavuusluku on 0.95–1.15 (90 % todennäköisyysväli). Koronaviruksen perimän kokonaismäärä Suomen jätevesissä on kuitenkin edelleen korkealla tasolla. Viimeisen viiden mittauskerran perusteella taso on kääntynyt laskuun vain Helsingissä, muilla mittauspaikkakunnilla taso noussut tai pysynyt tasaisena. Nämä tulokset näkyvät jätevesiseurannan viikkoraportissa, joka julkaistaan perjantaina klo 12.00.

Tartuntoihin liittyviä kuolemia oli 16.2. mennessä ilmoitettu Tartuntatautirekisteriin yhteensä 2242. Viimeisen kahden viikon aikana (3.2.–16.2.) ilmoitettiin yhteensä 230 menehtynyttä. Tammikuussa 2022 menehtyneistä 86 % oli yli 70-vuotiaita ja 63 % yli 80-vuotiaita.

Rokotukset suojaavat vakavalta koronataudilta edelleen hyvin. Kolmansien annosten ottaminen on erityisen tärkeää riskiryhmille ja 60 vuotta täyttäneille. Suomessa 16.2. mennessä 18 vuotta täyttäneistä 88,7 prosenttia on saanut vähintään ensimmäisen rokoteannoksen, 86,1 prosenttia vähintään kaksi ja 59,6 prosenttia kolme rokoteannosta. 18 vuotta täyttäneessä väestössä kolmannen rokoteannoksen kattavuus on kasvanut viikon aikana (10.–16.2.) arviolta 1,2 prosenttiyksiköllä. Kattavuuden kasvu on hidastunut, edeltävän viikon aikana kolmannen annoksen kattavuus kasvoi 3,1 prosenttiyksiköllä. Neljänsiä koronarokoteannoksia suositellaan 12 vuotta täyttäneille voimakkaasti immuunipuutteisille.

Epidemiaa torjutaan paikallisin ja alueellisin kohdennetuin toimin. Rajoitusten keventyessä korostuvat ihmisten omaehtoiset toimet tartuntojen leviämisen estämiseksi, kotitestausta ja mahdollisimman korkea rokotuskattavuus.

Epidemiatilanne Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä ja saadut asiantuntija-arviot

Alueet antavat sairaanhoitopiirien johdolla oman kokonaisarvionsa epidemiatilanteesta säännöllisesti. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on ollut 9.11.2021 lähtien koronaepidemian leviämisvaiheessa (15.11.2021 alkaen leviämisalue). Pirkanmaan pandemiaohjausryhmä on 15.2.2022 kokouksessaan todennut sairaanhoitopiirin olevan edelleen koronaepidemian leviämisaluetta ja esittänyt aluehallintovirastolle tartuntatautilain 58 d -pykälän mukaisen rajoituksen jatkoa. Aluehallintovirasto on pyytänyt Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä lausuntoa tartuntatautilain 58 d §:n mukaista päätösarviota varten. Sairaanhoitopiirin lausunto on saapunut aluehallintovirastoon 17.2.2022.

Sairaanhoitopiirin antaman lausunnon mukaan viikolla kuusi (7 vrk) tartuntoja todettiin 3 777 kpl. Viikoilla 5-6 (14 vrk) tartuntoja todettiin yhteensä 7 753 kpl. 14.2. 7 vrk:n ilmaantuvuus oli 699 tartuntatapausta 100 000 asukasta kohden ja 14 vrk:n ilmaantuvuus 1436 tartuntatapausta 100 000 asukasta kohden.

Lausunnon mukaan Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella covid-19 testeistä n. 2/3 tehdään julkisomisteisessa Fimlab oy:n laboratoriossa. Fimlabin osalta tiedetään tutkittujen testien määrä, joten positiivisten näytteiden prosenttiosuus pystytään laskemaan Fimlabin näytteistä. 14.2. positiivisten löydösten osuus Fimlabin testeistä edeltävän seitsemän vuorokauden ajalta oli 55 %.

Erikoissairaanhoidon (Tays) vuodeosastoilla oli yhteensä 47 covid-19 -positiivista potilasta, joista 34 oli hoidossa covid-19 infektion vuoksi ja joista 13:lla covid-19 infektio oli sivulöydös. Tehohoidossa oli yhteensä kaksi potilasta, joista yhdellä hoidon pääasiallinen syy oli covid-19 infektio. Toisella covid-19 oli sivulöydös. Erikoissairaanhoidon covid-19 potilaiden määrä on vakiintunut helmikuun aikana ja viime päivinä kääntynyt hentoon laskuun. Terveyskeskussairaaloiden vuodeosastoilla oli yhteensä 49 potilasta, joista seitsemän oli hoidossa covid-19 infektion vuoksi.

Maskin käyttöä suositellaan 12 vuotta täyttäneille: julkisessa liikenteessä, yleisissä sisätiloissa, joissa oleskelee paljon ihmisiä lähellä toisiaan, koronatestiin hakeutuessa sekä vastausta odottaessa, jos on välttämätön syy liikkua kodin ulkopuolella ja työpaikoilla lähityössä oltaessa (työnantaja voi velvoittaa).

Peruskoulussa ja toisen asteen oppilaitoksissa maskin käyttöä suositellaan henkilökunnan lisäksi kaikkien luokka-asteiden oppilaille ja opiskelijoille. Oppilaitoksissa pidetään yllä valmius siirtyä kohdennetusti väliaikaisesti poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin, jos oppilaitoksen tartuntatilanne sitä vaatii.

Voimassa on laaja etätyösuositus niissä työtehtävissä, joissa se on mahdollista. Vierailijoiden määrää ja vierailun kestoa lyhytaikaista hoitoa antavilla terveydenhuollon yksiköiden vuodeosastoilla on suositeltu rajattavaksi. Lapsipotilaiden, kriittisesti sairaiden ja saattohoitopotilaiden kohdalla suositukset ovat lievemmat.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueellinen pandemiaohjausryhmä on esittänyt aluehallintovirastolle, että tartuntatautilain mukaista yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia koskevaa tartuntatautilain 58 § mukaista rajoitusta ei jatkettaisi sen päättyessä 18.2. Tiukkojen tartuntatautilain 58 § ja 58 g § mukaisten rajoitusten aikana covid-19:n

ilmaantuvuus nousi nopeasti n. 21.1. asti, kääntyi sen jälkeen laskuun ja on nyt vakiintunut nykyiselle tasolle. Sosiaali- ja terveydenhuollon kuormitus kasvoi merkittävästi kaikilla palvelujärjestelmän tasoilla nousuvaiheen ja epidemiahuipun aikana.

Lausunnon mukaan epidemiatilanteen osoittaessa rauhoittumisen merkkejä kuormitustilanne on alkanut hiljalleen helpottua ja kaikkein voimakkaimmista rajoitustoimista voidaan Pirkanmaan sairaanhoitopiirin näkemyksen mukaan luopua. Epidemiatilanteen odotetaan edelleen hitaasti rauhoittuvan. Myönteisistä merkeistä huolimatta tartuntojen määrä on edelleen korkea ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä laajasti kuormittunut, joten lievempiä epidemiaa hidastavia toimia edelleen tarvitaan. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueellinen pandemiaohjausryhmä ei tässä vaiheessa sen vuoksi ole katsonut mahdolliseksi kumota vielä voimassa olevia suosituksiaan. Myös lievemät tartuntatautilain (58 d ja 58 c §) mukaiset toimet ovat edelleen näkemyksemme mukaan perusteltuja, etenkin kokoontumisrajoitusten höllentyessä.

Sairaanhoitopiirin mukaan suositusten itsenäistä epidemiaa hillitsevää vaikutusta on vaikea arvioida. On silti syytä olettaa, että maskien käytöllä, turvavälien pitämisellä, etätyön suosimisella silloin kun mahdollista ja muilla suositelluilla terveysturvallisuutta edistävillä toimintatavoilla voidaan merkittävästi vähentää tartunnanriskiä. Näiden toimien suuri etu on siinä, että ne häiritsevät yhteiskunnan toimintaa voimakkaita rajoituksia vähemmän. Toimien merkitys kasvaa nyt entisestään, kun rajoituksia lähdetään epidemiatilanteen kohentuessa purkamaan.

Sairaanhoitopiirin mukaan epidemia on Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella laajan väestöleviämisen vaiheessa. Tartuntoja tapahtuu ja tartuntaketjuja syntyy runsaasti erilaisissa tilanteissa, eikä valtaosassa ole tiedossa tartunnanlähde. Uusien tartuntojen syntyminen on ilmeistä ja väistämätöntä. Nykyisessä epidemiatilanteessa tartunnanjäljityksen epidemiaa hidastava vaikutus on menetetty ja siitä on pääosin luovuttu resurssien kohdistamiseksi paremmin.

Lausunnon mukaan tartuntatautilain 58 c § mukaiset toimet ja alueellisen pandemiaohjausryhmän suositukset eivät yksistään riitä takaamaan epidemian riittävän turvallista hallintaa voimakkaimpien rajoitusten päättyessä. Näkemyksemme mukaan tartuntatautilain 58 d § mukaiset toiminnan järjestäjiä velvoittavat toimet ovat vielä tässä epidemiatilanteessa välttämättömiä, jotta yhteiskunnan asteittain tapahtuva avaaminen voidaan tehdä turvallisesti.

Sairaanhoitopiirin mukaan tartuntatautilain 58 d § mukainen velvoittava päätös on näkemyksemme mukaan välttämätön. Omikron-muunnoksen aiheuttama epidemia-aalto on viime viikkoina rauhoittunut mutta ei vielä siinä määrin, että sen uudelleen kiihtyminen ei olisi mahdollista. Tartuntatautilain 58 d §:n mukainen päätös auttaa vähentämään epidemian uudelleen kiihtymisen riskiä tilanteessa, jossa ihmisten väliset kontaktit lisääntyvät yleisötilaisuuksiin ja yleisiin kokouksiin kohdistuvien voimakkaiden rajoitusten päättyessä. Sairaanhoitopiiri esittää päätöstä koko sairaanhoitopiirin alueelle. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alue muodostaa yhtenäisen työssäkäynti- ja asiointialueen, jossa yhteydet eri kuntien välillä ovat tiiviitä.

Sairaanhoitopiiri on esittänyt päätöstä tehtäväksi 28.2.2022 saakka. Päätös on silloin voimassa alle kaksi viikkoa. Tämä on sairaanhoitopiirin näkemyksen mukaan lyhin aika, jolle päätös voidaan ylipäätään tehdä. Jos päätös tehtäisiin vain viikoksi, sen jatkamista jouduttaisiin harkitsemaan käytännössä muutaman päivän kuluttua. Ottaen huomioon tämänhetkisen epidemiatilanteen ja terveydenhuollon kuormitusasteen, ei ole oletettavissa, että tilanne ehtisi niin lyhyessä ajassa ratkaisevasti muuttumaan. Sairaanhoitopiirin arvion mukaan epidemiatilanne saattaa kahden viikon kuluttua olla merkittävästikin turvallisemmassa vaiheessa, joten maaliskuun puolelle ulottuva rajoituspäätös voisi osoittautua perusteettoman pitkäksi.

Johtopäätös

Aluehallintovirasto toteaa, että covid-19 on yleisvaarallinen tartuntatauti, jonka vapaata leviämistä väestössä tulee välttämättömiksi katsotuin keinoin pyrkiä rajoittamaan. Tilanteissa, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu yhteen ja voi päätyä kontakteihin keskenään, on myös mahdollisuus joukkoaltistumisiin ja covid-19-tartuntojen leviämiseen.

Sairaanhoitopiirin mukaan tartuntojen määrä on edelleen korkea sairaanhoitopiirin alueella. Sairaanhoidon kuormitus on kuitenkin pysynyt tasaisena, vaikka terveydenhuollon palvelujärjestelmä on edelleen laajasti kuormittunut.

Aluehallintovirasto toteaa, että yksittäisen kunnan alueella ajankohtainen epidemiatilanne voi olla jonkin verran parempi, mutta kokonaisarviossa on kuitenkin otettava huomioon myös alueelle tyypilliset työssäkäynti- ja asiointialueet, joilla on merkitystä tartuntataudin leviämisessä väestössä. Lisäksi kokonaisarviossa on otettava huomioon alueen yhteisen erikoissairaanhoidon kapasiteetin riittävyys. Ottaen huomioon ihmisten

liikkuvuuden Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueella ja laajasti levinneet tartunnat alueella, aluehallintovirasto pitää välttämättömänä asettaa rajoitus yhtäläisesti koko sairaanhoitopiirin alueelle.

Aluehallintovirasto arvioi, että nyt annettavalle tartuntatautilain 58 d §:n mukaiselle tilojen käyttöä koskevalle rajoitukselle on hyväksyttävät perusteet. Aluehallintovirasto toteaa, että tilojen käytölle asetettavilla edellytyksillä toteutetaan tartuntatautilain tarkoitusta tartuntatautien ja niiden leviämisen ehkäisemisestä ja niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvista haitoista. Saatujen asiantuntija-arvioiden perusteella tartuntatautilain 58 d §:n mukaiselle päätökselle laissa asetetut erityiset edellytykset täyttyvät. Sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella. Tartuntatautilain 58 c §:n ja muiden jo toteutettujen toimenpiteiden on arvioitu olevan tässä vaiheessa riittämättömät.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueelle perustuu tämänhetkiseen alueellisen tilanteen kokonaisarvioon, jossa on arvioitu covid-19-taudin alueellisia tosiasiallisia vaikutuksia kansanterveyteen ja otetaan huomioon Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemuksen lisäksi myös alueellisten viranomaisten näkemykset, sekä sosiaali- ja terveysministeriön antama ohjaus rajoitustoimien tarpeellisuudesta. Toimenpiteitä harkittaessa on otettu huomioon, että tällä päätöksellä on vaikutusta yhteiskuntaan, talouteen, elinkeinoelämään sekä perusoikeuksien toteutumiseen. Aluehallintovirasto toteaa, että tällä päätöksellä rajoitetaan toimintaa ainoastaan siltä osin kuin saadun ohjauksen ja asiantuntija-arvioiden perusteella on välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi ja terveydenhuollon toimintakyvyn turvaamiseksi. Päätöksen hyödyt on arvioitu sen haittoja suuremmiksi.

Tässä päätöksessä tarkoitetun toimijan tulee ottaa huomioon myös tartuntatautilain 58 h §:n mukainen velvollisuus laatia kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa päätöksessä asetetut velvollisuudet ja rajoitukset. Jos toimintaa ei ole mahdollista järjestää tämän päätöksen edellyttämällä tavalla, asiakas- ja osallistujatiloja ei ole mahdollista käyttää.

Aluehallintovirasto voi tehdä tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin mukaisen päätöksen enintään yhden kuukauden ajaksi. Jos epidemiologinen tilanne muuttuu, aluehallintovirasto arvioi tätä tilojen käyttöä koskevaa rajoituspäätöstä uudestaan.

Aluehallintovirasto toteaa vielä, että tautitilanteen mukaisesti kunnat voivat tehdä tarvittaessa päätöksen, jolla ne asettavat alueelleen tartuntatautilain mukaisia rajoituksia tai päätöksen, jolla asetetaan aluehallintoviraston päätöksellä asetettuihin rajoituksiin nähden tiukempia rajoituksia.

Koronapassin käyttöä koskeva ohjaus

Tartuntatautilain 58 i §:n mukaisesti toiminnanjärjestäjän on mahdollista ottaa käyttöön EU:n digitaalinen koronatodistus eli niin sanottu koronapassi tartuntatautilain 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetettujen osallistujamäärää ja osallistujien sijoittumista koskevien velvoitteiden vaihtoehtona 58 i §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tiloissa. Toiminnanharjoittajan tulee tällöin edellyttää koronatodistuksen esittämistä 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvilta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja koronapassin esittämistä.

Koronapassin käyttöä on kuitenkin rajoitettu valtioneuvoston 11.2.2022 antamalla asetuksella määräaikaisesti 28.2.2022 asti. Tänä aikana koronapassia ei voi käyttää yleisötilaisuuksissa ja asiakastiloissa vaihtoehtona alueellisille rajoituksille, vaan toiminnanjärjestäjän tulee noudattaa voimassa olevaa rajoitusta. Asetus on voimassa koronaepidemian leviämisalueilla.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki 8 §, 58 d § ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista 1 § ja 5 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen voi tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin perusteella hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin

oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa lakimies Markus Heinänen, puh. 0295 018 022, etunimi.sukunimi@avi.fi.

Ylijohtaja Marko Pukkinen

Lakimies Markus Heinänen

LIITTEET

Lista kunnista, joiden alueita päätös koskee

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa 28.2.2022 saakka. Päätöksen nähtävillä asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat ja kuntayhtymät

Punkalaitumen kunta

Alueen ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköt

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Sisä-Suomen poliisilaitos

Pirkanmaan ja Keski-Suomen pelastuslaitokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Digi- ja väestötietovirasto

Maksuton

Tämä asiakirja LSSAVI/2892/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/2892/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Pukkinen Marko 17.02.2022 15:13

Esittelijä Heinänen Markus 17.02.2022 15:09